

Ny kustskyddsplan för Löderups strandbad

Vi skapar fler campingplatser, sammanhängande badstränder för turister, friluftsliv och allmänhetens ökade behov.

Sommaren 2022 väster om badbryggan

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Detta förslag är resultatet av ett samarbete mellan

Löderups strandbad samfällighetsförening, arbetsgruppen kustskydd:

Rolf Jonsson, Åke Andersson, Per-Anders Olofsson, Richard Skogh

NATOUR, Köpenhamn. Landskapsark. Eva Sara Rasmussen och Civ. ing

Karsten Mangor (tidl DHI)

Löderups strandbad 28 april 2024

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Förslag till ny Kustskyddsplan för Löderups strandbad 240428

Löderups strandbad

Ett fritidshusområde med ca 320 fastigheter och en campingplats vackert beläget i en kulturmiljö omgiven av naturskyddade marker mellan strandbadsåsen och havet. Samfällighetsföreningen förvaltar gemensamma vägar, fastigheten Löderup 1:6 (ca 13 ha och en god bit av kusten) och eget vattenverk som försörjer boende, camping och näringsställen.

Kommunens äger och förvaltar den centrala delen, Torget, med p-platser, badbryggan och en bit naturmark samt driver camping.

Torget, sommaren 2022. Köande husbilar till camping

1. Inledning

Enligt SGU är Löderups strandbad värst drabbad av erosion i hela Sverige. Från 1960-talet har stora delar av de klassiska badstränderna försvunnit. Längs den bebyggda kusten har fastighetsägare tvingats stoppa erosionen med kraftiga stenskoningar på egen bekostnad. Löderups camping har förlorat 200 campingplatser i samband med att strandbrinken succesivt rasat och halverat ytan för camping.

Den utvecklingen måste vi bryta för att återställa och utveckla de positiva grundläggande värden som ska vara tillgängliga för alla. Men allra mest för att återhämta och öka intäkter från turism och annat som bidrar till utvecklingen både här och i närliggande delar av kommunen.

Den 12 juni 2019 informerade Länsstyrelsen och Ystads kommun på Löderups Hotell & Restaurang om allt väsentligt från förklarande historia till fakta om erosion och konstruktiva lösningar till framtidsvisioner om hur badstränder med rätt vägval kan återskapas. Bilaga.

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Löderups strandbad saknar en långsiktig kustskyddsplan. Den 16 januari 2024 beslutades på ett möte med Stadsbyggnadsförvaltningen i Ystad att vi på egen bekostnad tar fram ett enkelt förslag på en genomförbar kustskyddsplan. Den ska ligga till grund för kommunens beslut om nästa steg, en förstudie som genomförs i tätare samarbete oss emellan.

Kustskyddet måste vara en nationell angelägenhet. Den åsikten är uttalad av vår landshövding Anneli Hultén. Därmed kan staten förbehålla sig rätten att fördela kostnader mellan staten, regionen, kommunen, markägare och övriga.

Campingen är en ekonomiskt ytterst viktig verksamhet för utvecklingen av Löderups strandbad.

2. Bakgrund

Från 1990 talet har kommunen ansökt om och erhållit vattendoromar som fastlagt utförande av kustskydd i form av 6 st hövder och rätten att hämta sand från Sandhammaren bank för strandfodring.

Ystads kommun framhåller i sin ansökan till vattendomen 1993 behovet av att återställa sandstränderna. Allt för att i möjligaste mån kunna återställa Löderups strandbads status som en klassisk besöksplats för camping, bad, friluftsliv och rekreation.

Befintliga hövder och sandutfyllnader utformades med den bästa kunskap som fanns tillgänglig på 1990 talet hos Kommunen, SGI, Sweco, LTH m fl.

Ett ökat underlag för campingen och andra viktiga näringsverksamheter är angeläget. Inte minst för Löderup strandbads Hotell & Restaurang och musikpuben Strandkompaniet som drar artister från när och fjärran. På sommaren uppskattas campingens minilivs och frukostbullar. Minigolfen med kiosk och servering är välbesökt.

Hövder av sten bedömdes i kommunens ansökan till 1993 års vattendom vara den mest effektiva åtgärden för att stoppa erosionen. Tillsammans med sanden från Sandhammaren bank, ett villkorat komplement till hövderna, förväntades ett återskapande av de förlorade stränderna. Vattendoromars villkor på kompletterande sandfodring har inte fullföljts.

3. Erfarenheterna av hövder och sandfodring

En bit in på 2000-talet upplevdes situationen med hövderna relativt stabil men stränderna kunde inte återskapas. Med ett undantag pågår en intressant naturlig utveckling mellan Lindholms hövd och tröskelinvallningen väster om badbryggan. Bilder 231022 dagen efter Babet.

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Här har stranden på 30 år, trots stormar och högvatten, vuxit påtagligt på höjden och strandlinjen flyttats ut ca 30-40 m. Här blev allt rätt. Hövderna och den sk tröskelinvallningen har helt enkelt hjälpt havet återföra sand och badstranden har blivit än mer populär när den vuxit ihop med stranden vid badbryggan.

Övriga hövder samverkar acceptabelt med de stenskodda stränderna men har visat sig otillräckliga för att samla in och behålla sand. De har under åren fått leva utan underhåll bortsett från begränsade åtgärder vid några landfästen

Bilder 230122 dagen efter Babet. Trasig stenskonig jämfört med 10 000-tals m³ förlorad sand

Skadorna på fastighetsägarnas strandkoningar har kraftigt förvärrats av stormen Babet 21-22 oktober 2023 och därefter återkommande hård vind kombinerat med högt vattenstånd. Stenskoningarna har dock hållit strandlinjen i stort intakt

Mycket värre drabbades Campingen med sin finkorniga sand.

4. Campingen rasar ner i havet.

Utvecklingen vid campingen är högst oroväckande. Fram till 2008 minskade antalet mest attraktiva platser med 150 st. Idag är 200 platser förlorade.

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Campingen vid bedömt 1980-tal.....

.....till okt 2023

Campingen april 2024. Mellan Kungahövden och G Thunhammars hövd

Campingen april 2024. Öster om G Thunhammars hövd

Behovet av fler campingplatser i Löderups strandbad är stort men begränsat till den öppna mark som sedan generationer används för läger och camping. Den öppna platsen började som ett militärt sommarläger där övningsskjutning gjordes ut mot havet. När Hagestads naturreservat bildades 1960 med 375 ha naturmark ingick campingens ca 8 ha öppen mark som erosionen halverat till 4 ha.

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Campingen ligger 2-4 m ö h med en brant tydlig strandbrink som succesivt rasar. Det enda kustskyddet längs denna ca 550 m långa strand är hövden som anlades i slutet av 1990-talet. som inte på något påvisbart sätt hindrar havets angrepp. Landfästet har två gånger förstärkts med sten när havet börjat leta sig in bakom.

Här finns ett minst sagt akut behov av 100-200 000 m³ sandfodring.

5. Kommande sandfodring

Kommunens rätt till återföring av sand upphörde 2023. För långsiktiga behov saknas nya rättigheter vilket är en katastrof för campingens överlevnad. Den närmar sig ett tillstånd där det ekonomiska incitamentet för verksamheten upphör. Ny rätt till sandfodring måste forceras och akuta reparationer med sand krävs under tiden som rent underhåll.

6. Målsättning med en ny kustskyddsplan

Målsättningen är efter 30 år densamma. Stränderna ska återskapas längs hela Löderups strandbad med sand och konstruktioner som återskapar förlorad mark och håller sanden kvar. Denna gång ska det lyckas!

Erfarenheterna av erosionen finns sedan lång tid väl dokumenterade i mätningar av bottendjup, utredningar och analyser och inte minst från de som på plats iakttar vågorna och havets påverkan.

7. Dialogmöte 1 och 2 i Löderups strandbad.

Ett viktigt steg framåt togs av kommunen som två gånger bjöd in fastighetsägarna i Löderups strandbad på några timmars seminarium och grupparbete. Mycket uppskattat!

Se presentationer: <https://ystad.se/dialogloderupsstrandbad> Här finns en omfattande mängd kunskap till stöd för fortsatt arbete.

Inledningsvis för att definiera de värdegrunder som är unika för denna plats med omgivning. Stor samstämmighet noters i de gemensamma värdegrunderna för Löderups strandbad. Ytterst en kulturmiljö med lång historia med unika livsmiljöer för människor, fauna och flora. Här finns biologiskt unika arter i ett mikroklimat som skyddas av Strandbadsåsen och låter solen skina oftare och längre.

Till information om erosionens mekanismer och utmaningar var landskapsarkitekten Eva Rasmussen från Natour i Köpenhamn inbjuden av kommunen. Med all dansk kunskap i ämnet belystes effekterna av havets påverkan på våra stränder. Exempel visades på alternativ för bättre erosionskydd som kan vara goda exempel för anpassning till de lokala förhållanden som råder i Löderups strandbad.

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Vi ser en positiv förebild med de 5 vågbrytarna i Ystads sandskog. Efter ca 20 år har dessa återskapat stora sandstränder. Med stöd av ca 300 000 m³ tillförd sand har havet fyllt på ytterligare ca 100 000 m³ utan mänsklig hjälp.

Mest övertygande bevis på dessa vågbrytares effektivitet såg vi efter Babets härjningar då sanden låg kvar och stränderna befanns i stort sett helt oskadade trots en inte optimal utformning. Varför byggdes inte liknande vågbrytanden konstruktioner i Löderups strandbad?

I Löderups strandbad skadade Babet samtidigt hövderna, de hårda strandskoningarna och campingens stränder värre än någonsin. Detta ökar insikten om vågbrytarnas effektivitet kombinerat med sand för att få igång den naturliga processen där havet tar över underhållet. På liknande sätt som sker väster om badbryggan där stranden växer år efter år trots stormar och påverkan av katamaranens tsunamiliknande svallvågor.

Med Evas och Mangors kunskap har vi en väsentligt bättre och ytterst kompetent kustskyddsplan framför oss.

9. Lagar och tillstånd. Ny vattendom

Förslaget har stöd i vattendomarna som grundligt prövat förutsättningar för hövderna från campingens östra gräns till väster om Lindholms hövd. Den nya idéskissen sträcker sig ca 200 m ytterligare västerut.

Planen förutsätter att befintliga detaljplaner längs kusten kan ligga oförändrade. Kustskyddsplanen flyttar ut det aktiva kustskyddet i havet där det ursprungligen utgjordes av naturliga sandrev. Därmed ökas säkerheten för bebyggelsen

Pågående reparation av stenskoningar leder till en ofrånkomlig succesiv förbättring av skyddet för fastigheterna och avvärjer risken för stora ekonomiska skador på mark och hus

Gångstigen eller promenadvägen mellan badbryggan och campingen kan fortsatt vidmakthållas av de 15 fastighetsägare och samfällighetsföreningen som upplåter del av sin mark för denna uppskattade promenadväg längs kusten. Promenadvägen har ett stort allmänvärde som normalt är en kommunal angelägenhet.

Kustskyddsplanen bör kunna genomföras utan planändringar eller lantmäteriatgärder.

10. Placering, utformning och funktion

Vi presenterar 3 förslag, Skitse 1, 2 och 3 som påvisar tre olika principlösningar med en viktig gemensam funktion. De har baserat på goda erfarenheter särskild god förmåga att skapa nya stränder och hålla sanden på plats. Skillnaderna i utformning påverkar funktionen i mindre utsträckning. Däremot blir skillnaderna kostnadsmissigt större med längden på vågbrytarna och byggbarheten.

Kustskyddsplanen ska byggas med start på campingen. Förslagen kräver ytterligare bearbetning i sin utformning där estetik, funktion, kostnad och utförbarhet vägs samman. Skitse 2 kräver minst sten medan Skitse 1 går lättare bygga från land. Skitse 3 kräver mest sten och sand. Möjligheten kvarstår att kombinera delar av förslagen med varandra.

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Gemensamt tas naturstenen i alla befintliga hövder utom badbryggan i anspråk succesivt med utbyggnaden.

11. Omvärldsanalys

Erosionsproblemen längs Skånes kustkommuner har tvingat fram åtgärder för att skydda land och fastighetsvärden. Flera kommuner har konkreta åtgärder i planering eller under utförande.

Danmark och Tyskland skapade efter enorma översvämningar av högt vattenstånd, Backafloeden 1872, fristående kustskyddsmyndigheter med en mängd samlad kompetens och resurser. Vi saknar en liknande myndighet. Kan SGI få en tydligare roll i de skånska kustskyddsfrågorna? Länsstyrelsen?

Det är tydligt hur antalet besökande och turister ökar. Pandemin medverkade till att fler svenskar blir turister i vårt eget land. Samtidigt har antalet utländska besök ökat påtagligt. Behovet av fler campingplatser och ställplatser för husbilar växer. Tält byts till husvagn som byts till husbil som blir större och större. Behovet av nya campingplatser ökar. Samtidigt eroderad Löderups camping.

12. Miljöanpassning

Till vågbrytare och andra förstärkande kompletteringar vid landfästen används synligt endast natursten. Tillgången på sten kan vara begränsande vilket kan medföra att sten i vågbrytarnas kärna består av sprängd sten.

Nya vågbrytare av sten tillför en ökad mängd konstgjorda rev som påtagligt gynnar livet i havet. Sveriges lantbruksuniversitet har utvärderat konstgjorda rev av sprängsten i Göteborg som visar en positiv inverkan på fisk- och skaldjursbeståndet.

Yrkesmässigt fiske finns närmast utgående från Kåseberga hamn och sker längre ut från kusten. Fritidsfisket, "världens bästa" havsöring, utövas främst från grunt vatten väster om Löderups strandbad. Hit kommer fiskare från Danmark och södra Sverige som ofta hyr närliggande stugor.

13. Tidplan och etappindelning

En förstudie/förprojektering bör kunna påbörjas under försommaren och vara klar hösten 2024 för beslut om upprättande av upphandlingsunderlag och upphandling av entreprenör våren 2025

Den första etappen kan därefter vara möjlig att påbörja sensommaren 2025.

14. Organisation

En styrgrupp måste bildas med utsedda personer från kommunen, Löderups strandbad och externa specialister.

Det känns önskvärt att Eva Rasmussen får en framträdande roll i förstudiearbetet. T ex som projektledare och adjungerad till styrgruppen. Löderups strandbads samfällighetsförening bidrar med all sin kompetens utan ersättning.

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

15. Förlorade intäkter

Återskapande av mark och badstrand för ca 200 campingplatser utgör den viktigaste långsiktiga intäkten för kommunen. Enligt ”TEM 2022. Ekonomiska och sysselsättningsmässiga effekter av camping i Sverige 2022” Bilaga, bidrar 200 campingplatser med ca 20 mkr/år som ökande intäkter till campingen, restaurangbesök, annan konsumtion, shopping, besöksmål, kulturliv mm som i sig är beroende av hantverk och service. Hälften ca 10 mkr/år tillfaller enligt TEM 2022 i slutänden kommunens kassa.

Med denna kunskap inser vi att 30 års erosion vid campingen som eroderat bort 200 campingplatser medfört 150 mkr kr förlorade intäkter till kommunen. Regelbunden sandfodring med totalt 200-300 000 m³ sand motsvarande 30-40 mkr hade tryggt campingplatserna och en netto intäkt på över 110 mkr till kommunen. Det är kostsamt att inte underhålla!

16. Kostnadsberäkningar och kassaflödesanalys

Förslagen är kostnadsberäknade beaktande detta tidiga skede och ska ses som indikativa nivåer som förtydligar skillnaderna mellan förslagen. Exaktare beräkningar görs i förstudie/förprojektering.

Skitse 1	66 mkr
Skitse 2	47 mkr
Skitse 3	106 mkr

Fastighetsägarna förutsätts fortsatt bära kostnaderna för promenadstigen längs befintlig kust som blir angöringsstråk till de nya badplatserna. Detta är i praktiken en anläggning till det allmännas nyttjande och därtill angöring till de nya stränderna.

17. Kustskyddsarbeten efter Babet.

Samfälligheten och de flesta privata fastighetsägare har snart reparerat stenskoningen längs kusten efter Babets härjningar. Planen är att promenadstråket mellan badbryggan och campingen ska vara gångbart till våren. Till sommaren bör gräset ha etablerat sig och de 4-5000 ton sten finnas kvar som det starkaste skydd av den bebyggda delen av kusten tills kustskyddplanen blir verklighet.

Bild 231202 och 240212

Löderups Strandbads Samfällighetsförening

ORG NR 848000-7403

Löderup 28 april 2024

Bilagor:

240325 Idéskitse Löderups strandbad NATOUT Presentation, erfarenheter och förslag. Eva Rasmussen,

TEM Camping 2022

19 juni 2019 Föredragning Ystads kommun och Länsstyrelsen på Löderups Hotell & restaurang

Dialogmöte 1 och 2 2023: <https://ystad.se/dialogloderupsstrandbad>